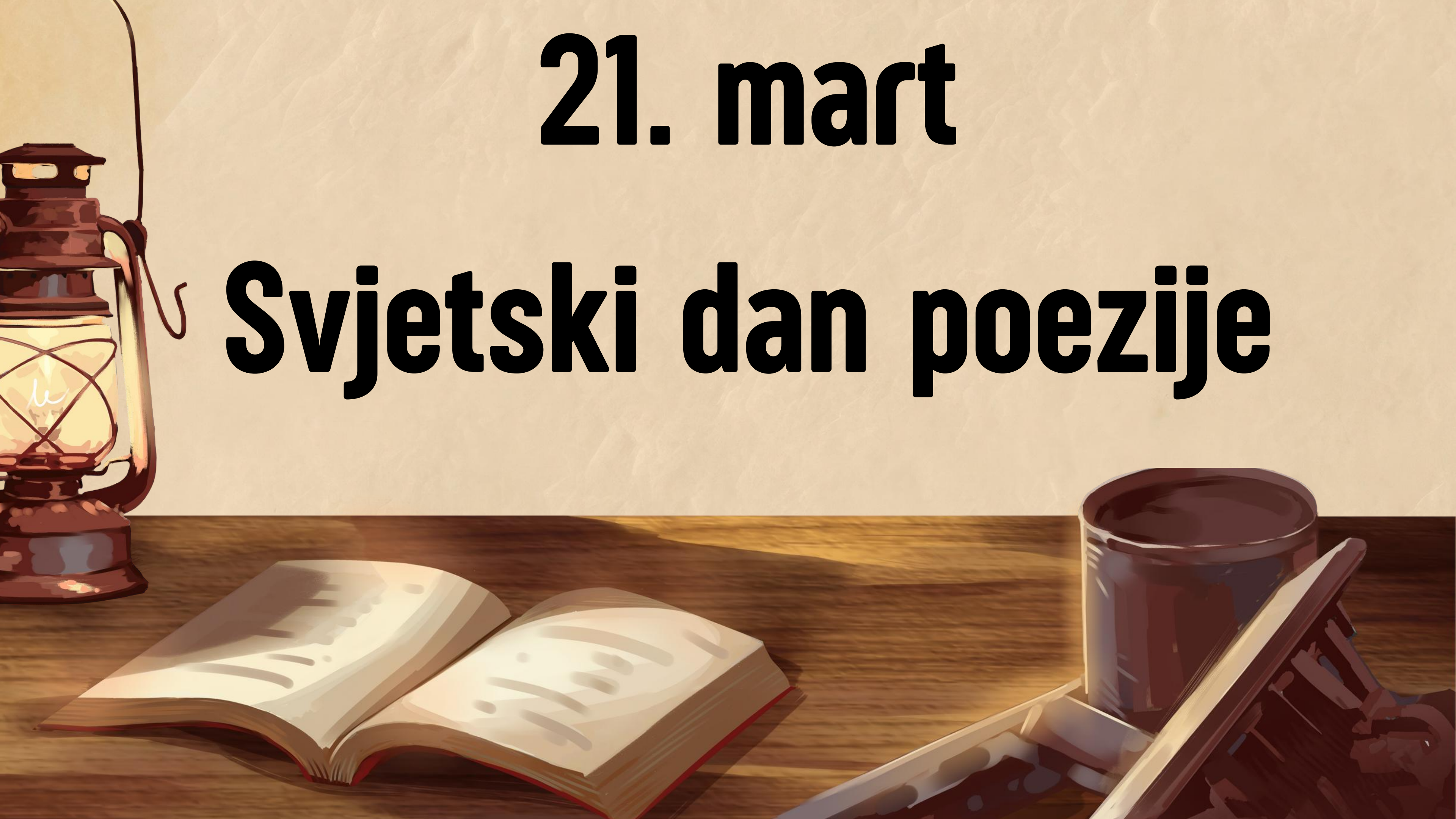

21. mart

Svjetski dan poezije

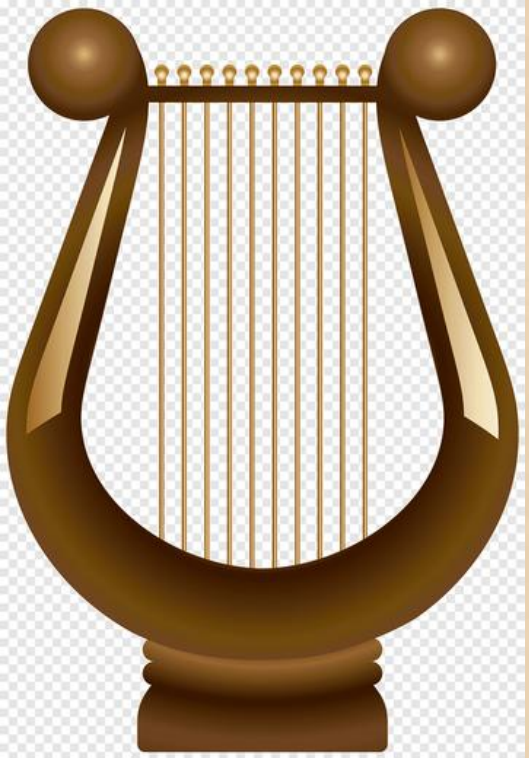

Godine 1999. u Parizu na 30. zasjedanju UNESCO-a odlučeno je da se na prvi dan proljeća, 21. mart, obilježava sada već tradicionalni - Svjetski dan poezije.

Svjetski dan poezije, između ostalog, zamišljen je kao doprinos popularizaciji čitanja, pisanja, objavljivanja stihova te proučavanju pjesničkog izraza.

Riječ poezija dolazi od grčke riječi poiesis, koja znači stvaranje.

Poezija (pjesništvo) dio je umjetnosti, tačnije književnosti, a temelji se na jeziku i svim njegovim izražajnim mogućnostima.

Rječnička definicija poezije:”Poezija; umjetničko izražavanje lijepog pomoću riječi koja je podvrgnuta mjeri i ritmu, iz čega proizlazi stih.”

HOMER

ILIJADA I ODISEJA

Razvoj pjesništva kroz historiju prolazio je kroz različite epohe, stilove i uticaje.

1. Antika

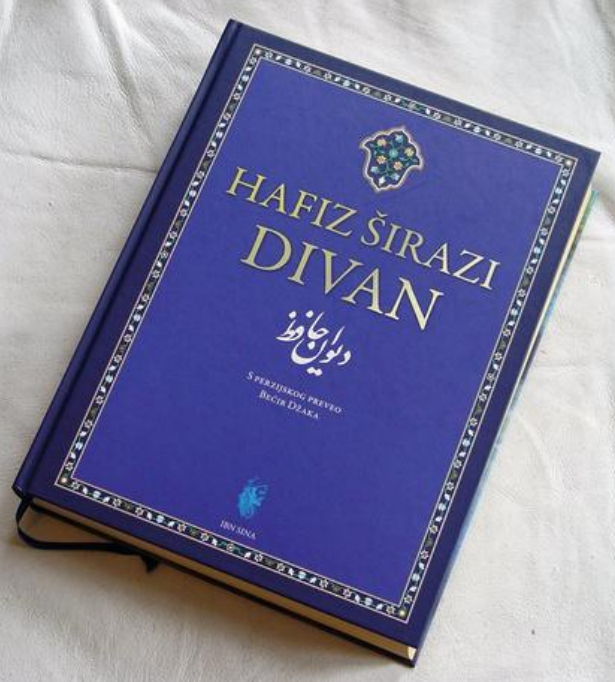
Epika i lirika; U staroj Grčkoj i Rimu pjesništvo je bilo usmeno i često povezano s muzikom. Epovi poput “Ilijade” i “Odiseje” (Homer) i “Eneide” (Vergilije) dominirali su književnom scenom.

Lirska poezija; Pjesnici poput Sapfe i Pindara stvarali su intimnije i emotivnije stihove.

U Kini čuveni Konfucije zapisivao je lirske pjesme u “Knjizi pjesama”.

U Indiji Vedska poezija i epovi poput “Mahabharate” i “Ramajane” dominirali su antičkom epohom.

2. Srednji vijek (od 5. do 15. vijeka)

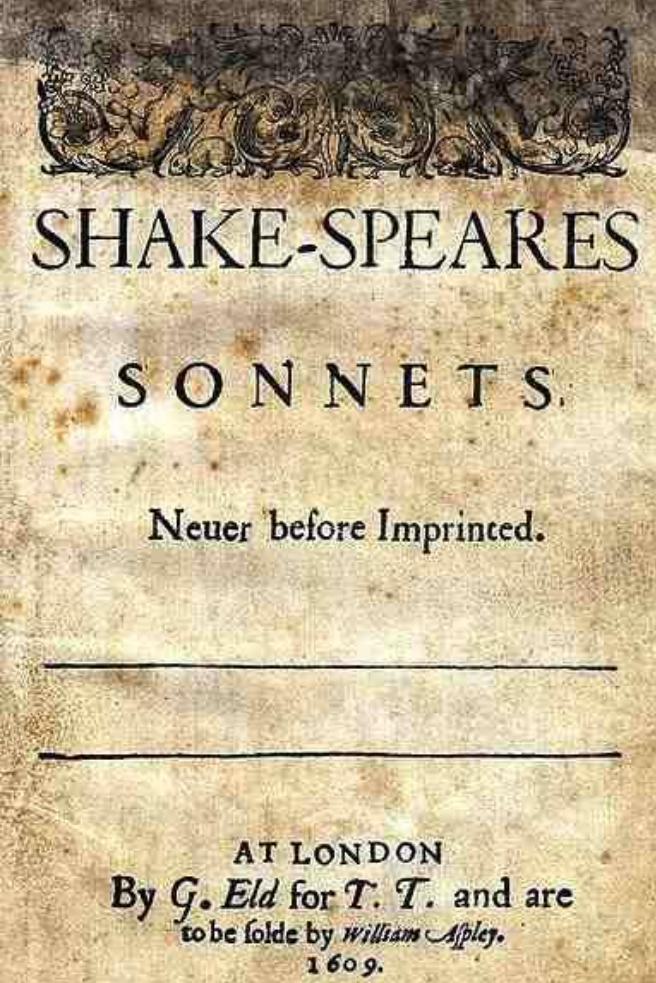
Religiozna poezija; Crkva je u Evropi imala veliki utjecaj na književnost.

Jedno od najpoznatijih djela iz ovog perioda jeste “Božanstvena komedija” od Dantea.

Islamska zlatna era; Rumi (13. vijek) - sufijska poezija, njegova djela su i sada popularna širom svijeta.

Omer Hajjam poznat je i kao pjesnik i kao matematičar. Širazi, znameniti perzijski pjesnik; čuveni njegov “Divan” - zbirka gazela, kratkih pjesama vjerskog, ljubavnog i filozofskog karaktera.

3. Renesansa (od 14. do 16. vijeka)

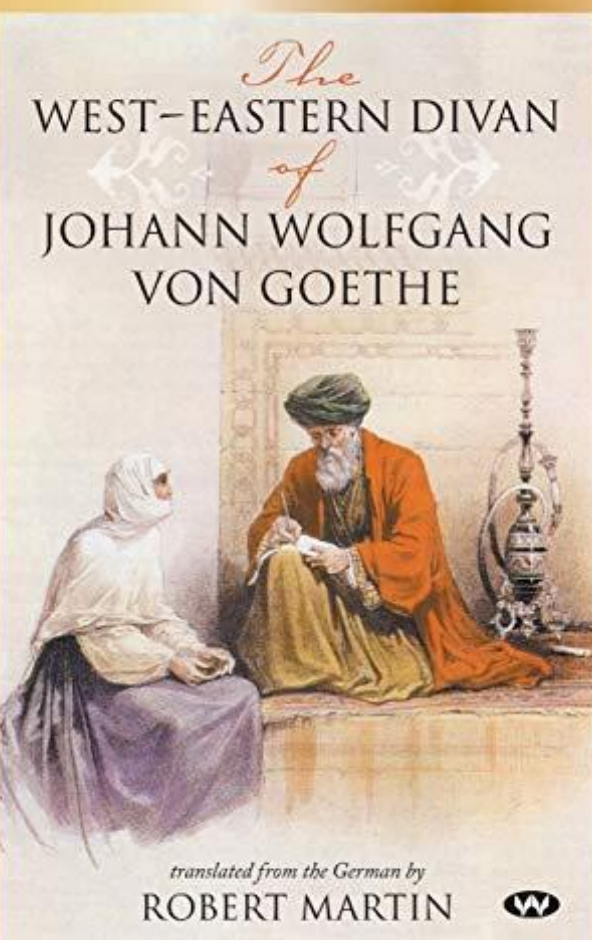
Petrarka je oblikovao sonet kao popularnu formu pjesničkog izražavanja.

Šekspir je usavršio sonet u engleskoj književnosti.

4. Barok i klasicizam (od 17. do 18. vijeka)

Pjesništvo postaje složenije, prepuno je metafora i dramatičnih slika. (Gongora)

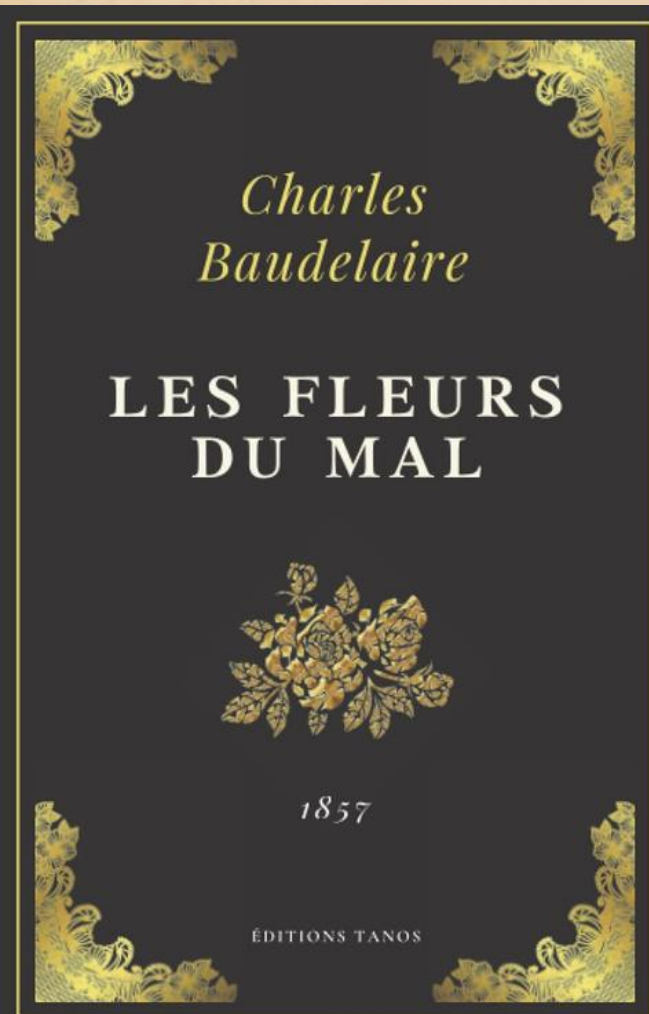

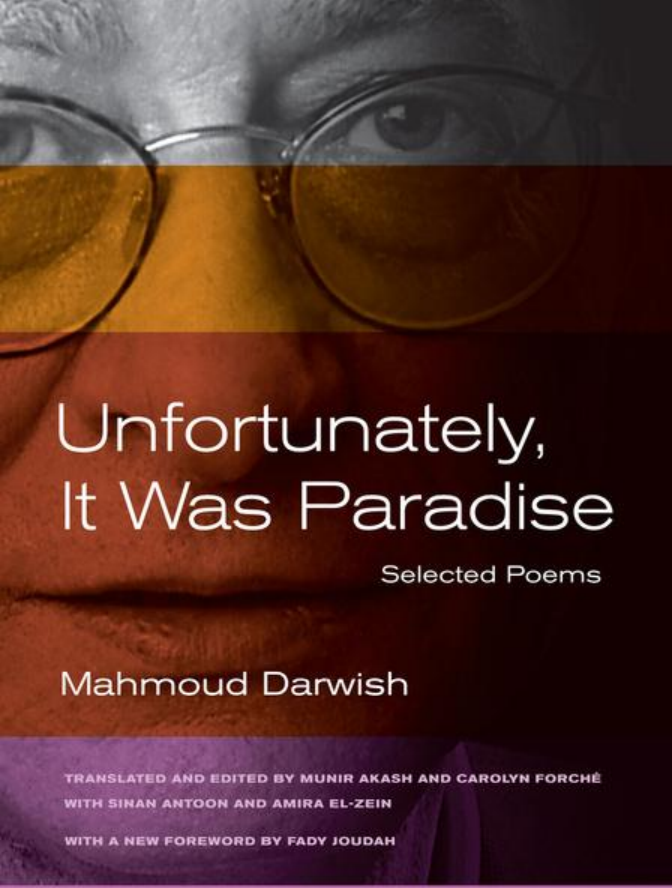
5. Romantizam (od 18. do 19. vijeka)

Čuveni pjesnici: Byron, Goethe i Puškin.

6. Realizam i simbolizam (19. vijek)

Baudelaire i Rimbaud - fokus u njihovoj poeziji je na muzikalnosti jezika, snovima i unutrašnjim stanjima koja su često mračnog karaktera.

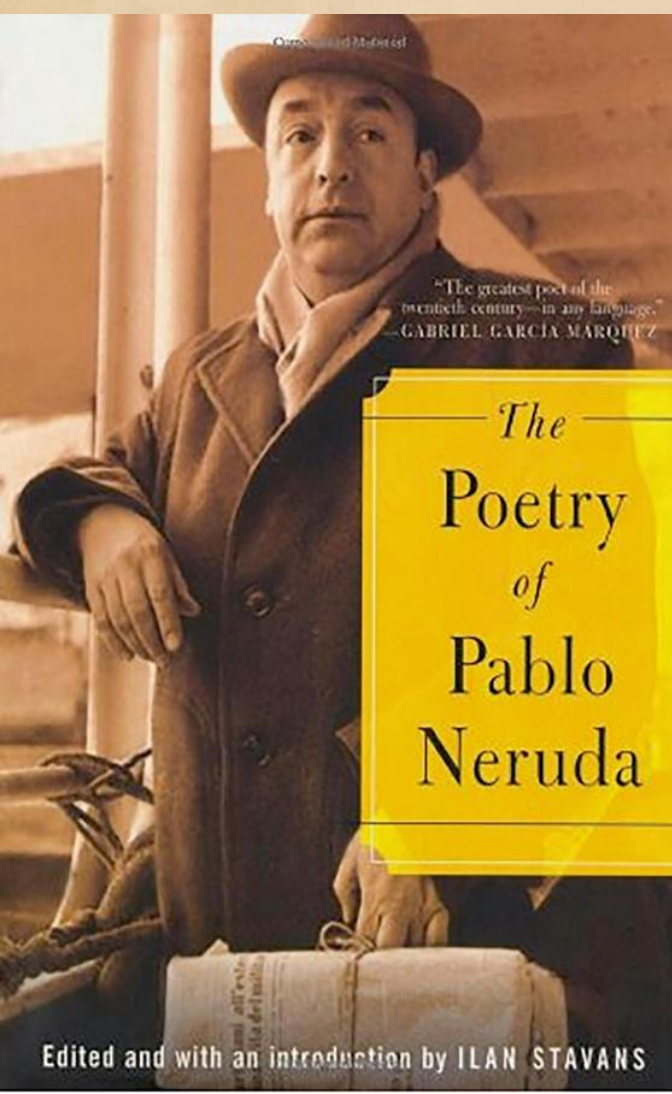

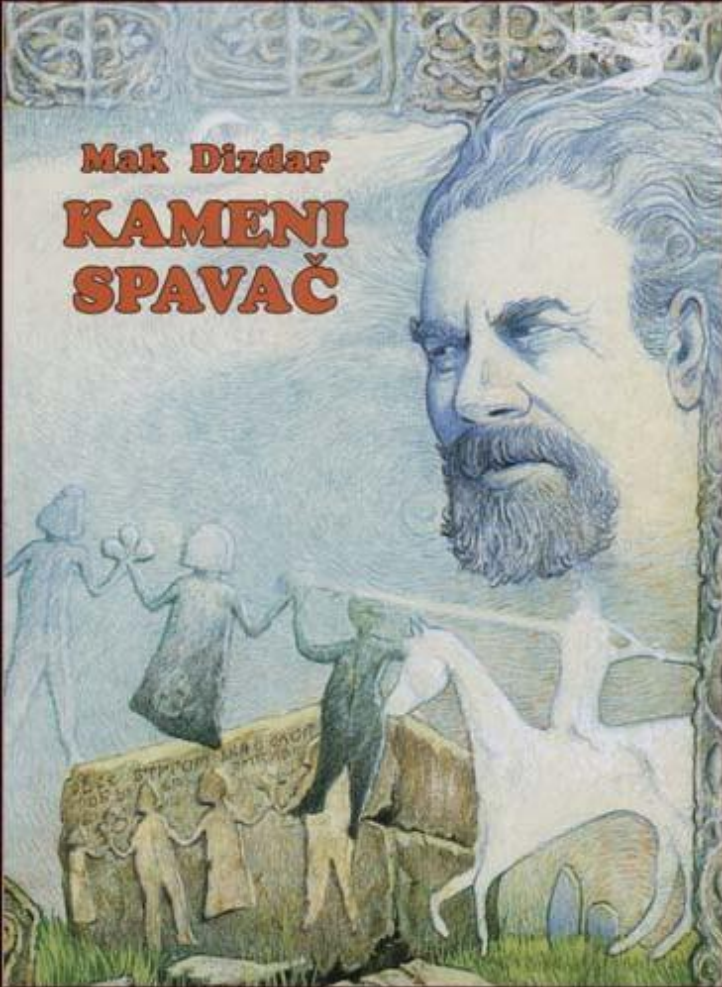

7. Moderna i savremena poezija (od 20. do 21. vijeka)

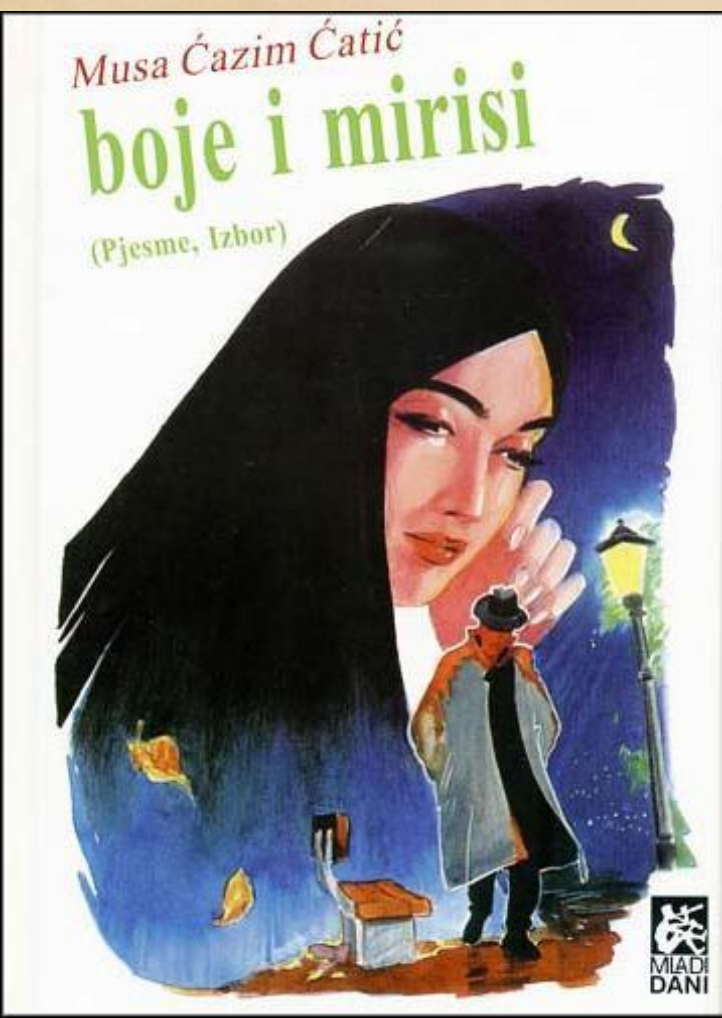
Dešavaju se eksperimenti sa pjesničkom formom, prisutan je slobodni stih, odbacuju se stroga pravila klasične poezije.

U savremenoj poeziji se istražuju teme identiteta, politike, egzistencije (T. S. Eliot, Pablo Neruda, Mahmud Derviš).

Klasici bosanskohercegovačke poezije su: Mak Dizdar, Aleksa Šantić, Musa Ćazim Ćatić, Abdulah Sidran. Pored njih postoje još brojna imena koja su obilježila poetsko stvaralaštvo na bosanskom jeziku.

Ja sam vjerni rob ljepote

Ja sam vjerni rob ljepote... Kad mi majka život dala,
S oblaka je vila pjesme nad bešiku moju pala
I cjelovom, štono pali kao tropsko sunce vrelo,
Taknula u usne moje i djetinsko sitno čelo;
Zato vazda na mom čelu vječnog aška misli gore,
A usne ih pjesmom zbore...

Ja sam vjerni rob ljepote... Duša čista poput lijera
Od iskona plivala mi u muzici šumskih sfera.
Nju anđôska ta muzika svojim medom opila je,
Zato vazda duša moja s tajne čeznje podrhtaje,
Pa me goni, da u žice lake harfe prstom diram
I ljepoti himnu sviram...

Ja sam vjerni rob ljepote... Slikar mi je bujna mašta
Njezin kist je krilo lune, atelie - čarna bašta.
U toj bašti na sve strane od boja se miris krili
I k'o sunce u Perzeju sjaju slike i profili,
A ja samo u peru ih na hartiju b'jelu šljevam:
Hej, ja slikam, sviram, pjevam!...

Musa Ćazim Ćatić

